

Kraków, 14.01.2015 r.

PROPOZYCJA STANOWISKA DOT. OBOWIĄZKU PRZEKAZYWANIA ŚRODKÓW MASY UPADŁOŚCI DO DEPOZYTU SĄDOWEGO – ART. 227 PUIN

Szanowni Państwo,

I. Uwagi wstępne

W dniu 01.01.2015 r. weszła w życie nowa treść przepisu art. 227 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (puin). Zgodnie z jego nowym brzmieniem: *Sumy pieniężne wchodzące do masy upadłości oraz sumy uzyskane ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, jeżeli nie podlegają natychmiastowemu wydaniu, syndyk składa do depozytu sądowego*. Artykuł na ten temat przygotował Pan Mecenasz Michał Świąder (<http://spu.allerhand.pl/?p=681>). Dyskusja na jego temat toczy się na blogu Sekcji Prawa Upadłościowego Instytutu Allerhanda.

Przepis art. 227 puin został znowelizowany przez **ustawę o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw**. Ową *niektórą inną ustawą* jest również Prawo upadłościowe i naprawcze. Co znamienne, w planowanych zmianach pierwotnie nie przewidywano nowelizowania przepisów puin, zmiana ta została wprowadzona w toku prac legislacyjnych (wystarczy porównać treść projektu oraz treść uchwalonej ustawy – projekt pozbawiony był artykułu zmieniającego art. 227 puin).

Nowelizacja, mimo jej dużego znaczenia praktycznego, nie została właściwie przekazana do informacji publicznej. Jak się wydaje, nie została w szczególności skonsultowana z najbardziej zainteresowanymi, to jest z Sędziami upadłościowymi oraz Syndykami.

Tymczasem wykładnia literalna znowelizowanej treści przepisu może spowodować paraliż toczących się oraz przyszłych postępowań upadłościowych. W myśl dosłownej interpretacji wszyscy Syndycy po 01.01.2015 r. powinni przenieść wszystkie środki pieniężne do depozytu sądowego, który zresztą zgodnie z treścią nowelizacji będzie obowiązkowo prowadzony przez Bank Gospodarstwa Krajowego, a jego dysponentem będzie Minister Finansów. Co oznacza, iż nowy *depozyt sądowy* nie będzie miał nic wspólnego z dawnym *sądowym rachunkiem depozytowym*.

Nie jest do końca jasne, w jaki sposób środki masy upadłości znajdujące się w depozycie będą mogły być podejmowane przez Syndyków – np. w związku z koniecznością dokonania wydatków z masy upadłości. W tym zakresie brak jest odpowiedniego uregulowania w samym Prawie upadłościowym i naprawczym. Zgodnie z art. 693¹¹ ustawy – Kodeks postępowania cywilnego - Sąd zwraca dłużnikowi depozyt na jego żądanie, jeżeli wierzyciel nie zażądał wydania depozytu – tymczasem przepis ten nie może z oczywistych względów zostać zastosowany w postępowaniu upadłościowym. Wydaje się, iż o wydawaniu środków z depozytu powinien decydować każdorazowo Sędzia-Komisarz w trybie art. 152 puin (por. art. 226 ust. 2 puin, art. 359 puin – które jednakże nie regulują bezpośrednio tej sytuacji).

Taka interpretacja z kolei spowoduje olbrzymie praktyczne utrudnienia w zarządzaniu procesem likwidacji masy upadłości, oraz ewentualnie – w zarządzaniu przedsiębiorstwem upadłego. Przed wszystkim obciąży ona niepotrzebnymi czynnościami zarówno Sędziów-komisarzy, jak i samych Syndyków.

Co więcej, wydaje się ona stać w sprzeczności z art. 173 puin, gdyż trudne do pogodzenia jest efektywne zarządzanie majątkiem, bez dokonywania z niego wydatków. Wydaje się również, iż literalna wykładnia przepisu art. 227 puin będzie stała w sprzeczności z celem postępowania upadłościowego wyrażonego przez art. 2 puin, to jest takiego prowadzenia postępowania, aby wierzyciele mogli zostać zaspokojeni w jak najwyższym stopniu. Sprzeczność widać również w zestawieniu z art. 335 puin, wspominającym, iż funduszami masy upadłości są także odsetki z sum zdeponowanych w banku.

II. Proponowane stanowisko dot. interpretacji aktualnie obowiązującego art. 227 puin:

1. Brak zastosowania do postępowań wszczętych przed wejściem nowelizacji w życie.

Ustawa nie zawiera w przedmiotowym zakresie przepisu przejściowego, a w konsekwencji nie jest jasne, czy art. 227 puin w nowym brzmieniu należy stosować również do postępowań upadłościowych wszczętych przed dniem 01.01.2015 r. Z zasad ogólnych jednak wynika (prawo nie może działać wstecz), że uzasadniona jest interpretacja, iż nowe brzmienie przepisu powinno się stosować **dopiero w postępowaniach upadłościowych wszczętych po 01.01.2015 r.**

2. Brak zastosowania do upadłości układowych.

Ponadto, chociaż przepis ten znajduje się w przepisach ogólnych postępowania po ogłoszeniu upadłości (regulujących również upadłość układową), to jednak jego cel wskazuje na odnoszenie go wyłącznie do upadłości likwidacyjnej. Potwierdza to również konsekwentne używanie przez ten przepis sformułowania „Syndyk”, bez wymienienia Nadzorca Sądowego lub Zarządcy. Oznacza to, iż przepis nie dotyczy upadłości układowych, nawet tych przewidujących układ likwidacyjny.

3. Ograniczenie stosowania w przypadku prowadzenia przedsiębiorstwa przez Syndyka

Przepis art. 227 puin powinien mieć ograniczone zastosowanie w sytuacji, w której Syndyk prowadzi przedsiębiorstwo upadłego, w okresie 3 miesięcy od ogłoszenia upadłości, a po upływie tego okresu – po uzyskaniu zgody Rady Wierzycieli/Sędziiego-komisarza. W takiej sytuacji priorytet powinien mieć art. 312 ust. 2 puin, obligujący Syndyka do zachowania przedsiębiorstwa upadłego w stanie nie pogorszonym. Nie da się uzyskać takiego efektu bez sprawnego regulowania płatności bieżących związanych z przedsiębiorstwem. Co za tym idzie, można stać na uzasadnionym stanowisku, iż środki niezbędne do prowadzenia przedsiębiorstwa należy nadal przechowywać na rachunku bankowym. Dopiero środki pieniężne, które nie są do tego niezbędne – np. pochodzące ze sprzedaży przedsiębiorstwa - Syndyk powinien złożyć do depozytu sądowego. Pozostałe środki powinny być przechowywane na rachunku bankowym związanym z przedsiębiorstwem, którym zarządza Syndyk.

4. Ograniczenie stosowania w związku z koniecznością zarządzania majątkiem oraz regulowaniem kosztów postępowania upadłościowego.

Oczywistym jest, iż literalne stosowanie przepisu art. 227 puin będzie kolidować ze sprawnym zarządzaniem majątkiem upadłego oraz regulowaniem bieżących wydatków niezbędnych do osiągnięcia celu postępowania – które ustawa zalicza do kosztów postępowania (art. 173, 231, 343 puin). W tym zakresie również za zasadną należałoby uznać interpretację, iż wyłącznie środki pieniężne, które nie będą niezbędne Syndykowi do regulowania bieżących zobowiązań powinny być przekazane do depozytu sądowego. Oczywistym jest także, iż nie jest możliwe w obecnych realiach gospodarczych wykonywanie bieżących zobowiązań bez posiadania rachunku bankowego przez Syndyka. Należy uznać za niedopuszczalną taką

interpretację art. 227 puin, z której wynikałby zakaz zakładania lub kontynuowania prowadzenia przez Syndyka rachunków bankowych dla masy upadłości.

5. Stosowanie art. 227 puin w zw. z art. 345 puin.

W przypadku uzyskania sum pieniężnych ze zbycia praw lub rzeczy obciążonych rzeczowo, środki przeznaczone na pokrycie kosztów likwidacji oraz inne koszty postępowania upadłościowego w kwocie nieprzekraczającej 10 % sumy uzyskanej z likwidacji zgodnie z treścią art. 345 puin *in fine*, Syndyk powinien przekazać na rachunek bankowy przeznaczony na dokonanie rozliczeń tych kosztów. Dopiero pozostała suma – przeznaczona do podziału dla wierzycieli - powinna zostać przekazana do depozytu sądowego i oczekiwać tam na uprawomocnienie się planu podziału.

III. Argument z wykładni historycznej (dawny art. 83 Prawa upadłościowego)

Należy odwołać się do wykładni historycznej, gdyż na gruncie poprzednio obowiązującego Rozporządzenia Prezydenta RP z mocą ustawy z 24.10.1934 r. – Prawo upadłościowe, przepis odpowiadający dzisiejszemu art. 227 puin, czyli art. 83 § 1 Prawa upadłościowego miał następujące brzmienie: *Sumy pieniężne, należące do masy upadłości, winny być złożone do depozytu sądowego, jeżeli nie mają być niezwłocznie wydane.*

Obecna treść art. 227 puin w istotnym stopniu zbliżona jest do redakcji art. 83 Prawa upadłościowego w pierwotnym brzmieniu, w szczególności w zakresie przesłanek złożenia do depozytu sądowego (składane są sumy, które nie podlegają niezwłocznemu/natychmiastowemu wydaniu). Zasadne jest więc odwołanie się do poglądów doktryny wyrażanych na gruncie art. 83 Prawa upadłościowego w pierwotnym brzmieniu. Przyjmowano wówczas, iż do depozytu sądowego nie podlegają złożeniu sumy, które potrzebne są na pokrycie kosztów postępowania oraz zobowiązań bieżących. M. Allerhand wskazywał, iż *syndyk powinien tylko zwyżkę składać do depozytu i to jedynie taką kwotę, jaka w najbliższym czasie nie jest potrzebna na pokrycie kosztów i długów masy upadłości* (M. Allerhand, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa 1991, s. 211). Z kolei J. Korzonek zwracał uwagę, iż złożone do depozytu powinny być te sumy, które nie podlegają niezwłocznemu wydaniu, przy czym niezwłocznemu wydaniu podlegają sumy potrzebne na pokrycie kosztów postępowania i zobowiązań bieżących, które syndyk zaspokaja w miarę wpływu potrzebnych sum do masy (por. J. Korzonek, *Prawo upadłościowe i prawo o postępowaniu układowem*, Wrocław 1992, s 309-310).

Wskazane powyżej kierunki interpretacji są jedynie propozycją. Interpretacja zależeć będzie w dużej mierze od Sędziów-komisarzy i Sądów upadłościowych, w związku z tym celowe wydaje się podjęcie dyskusji w środowisku Sędziów i Syndyków mającej na celu racjonalne stosowanie znowelizowanego przepisu, który ma bardzo duże znaczenie praktyczne dla sprawnego prowadzenia postępowania upadłościowego.

Z poważaniem,

r.pr. Karol Tatar, syndyk, nadzorca sądowy
licencjonowany